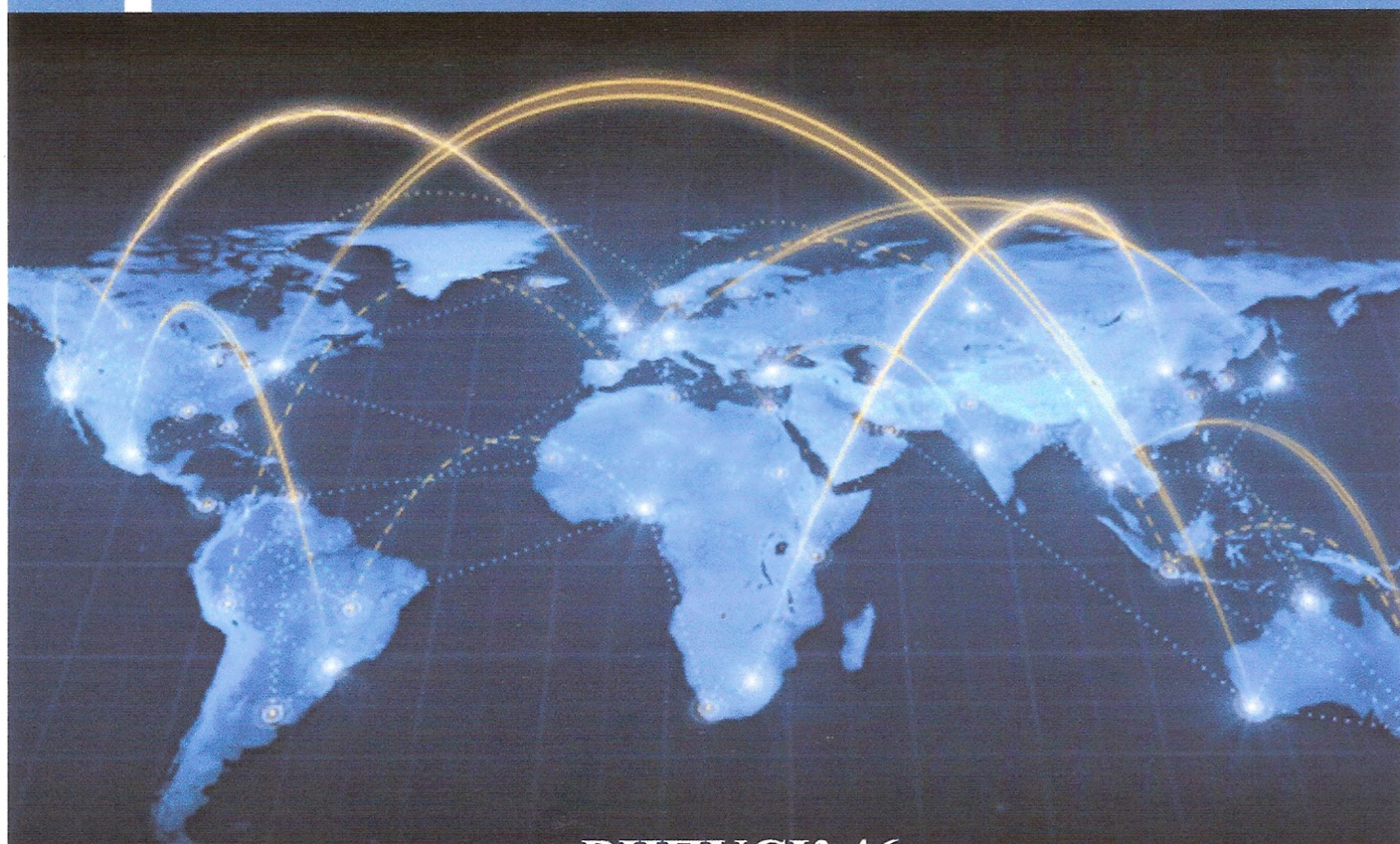

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»

ВИПУСК 46

27 квітня 2019 р.

м. Переяслав-Хмельницький

КАТЕГОРІАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ

У статті розглядаються питання науково-методологічного інструментарію педагогічної біографістики. Наголошено на широкому комплексі теоретичних проблем щодо створення біографій вчених. Актуалізується питання щодо з'ясування істотних відмінностей між «видатними» і «пересічними» науковцями.

Ключові слова: категоріальний апарат, дослідження, біографістика, життєвий досвід.

The article deals with the questions of scientific and methodological tools of pedagogical biography. It is emphasized on a wide complex of theoretical problems concerning creation of biographies of scientists. The question of finding out the essential differences between "prominent" and "ordinary" scholars is currently under discussion.

Key words: categorical apparatus, research, biography, life experience.

У контексті формування науково-методологічного інструментарію педагогічної біографістики актуалізуємо зарубіжний досвід педагогічної творчості, що ґрунтується на результатах емпіричних досліджень. Гадаємо, для вивчення історичних персоналій, з якими сучасний біограф апіорі не може мати безпосереднього контакту, цікавими і корисним можуть бути розроблені американськими вченими підходи, критерії, чинники, які дозволяють виявляти і враховувати як загальні та особливі обставини їхнього життєвого досвіду (ранні прояви інтелектуальних здібностей або початок трудової діяльності, незацікавленість дитячими іграми, самостійність суджень, час відходу з батьківському дому тощо) згодом позначилися на характері і здобутках творчої праці (В. Едусон).

Важливе науково-методологічне значення має зауваження О. Валєвського, згідно з яким «біографічне пояснення» (дослідження) не можна представляти як список методологічних рекомендацій і умов, яким має відповідати одержаний результат. «Вишколений розум педанта, – наголошує вчений, – повинен у цьому випадку відмовитися від того, що різні біографи, досліджуючи один і той же матеріал, повинні дійти до одного і того ж результату. Результат буде різним, можливо, навіть діаметрально протилежний, що, однак, не свідчить про помилку» [1 с. 40]. На основі аналізу значного науково-методологічного і практично-біографічного досвіду в них розкривається широкий комплекс теоретичних проблем щодо створення біографій вчених: особистісне формування; становлення наукових шкіл; значення «закономірного» і «випадкового» у цих процесах; етика наукових стосунків, зокрема співавторства; визначення наукових пріоритетів тощо. Таким чином, було закладено важливий фундамент для дослідження біографії вченого як окремого розділу історії науки і наукознавства.

Існують цікаві методики, які за певними ознаками (Дж. А. Чемберс виявив їх 16) дозволяють з'ясувати істотні відмінності між «видатними» і «пересічними» науковцями або ж за кількістю і змісту наукових публікацій по роках визначати динаміку творчої продуктивності вченого з урахуванням його приналежності до певної галузі знань (Х. Леман) тощо [3, с. 21; 4].

Доволі продуктивним для вивчення історичної особи може бути творче використання розроблених в експериментальній соціології біографічних методів, що орієнтують на вивченні особи у контексті історії та взаємин з іншими людьми, сприяють реконструкції її «життєвої програми» та просторово-часової організації її професійного, сімейного, творчого життя, природного і соціального середовища тощо [6].

Зокрема, в якості прикладу відзначимо методику проведення «біографічного інтерв'ю» (опитування, бесіда, анкетування) з особами (родичі, колеги, друзі), які знали досліджувану персоналію. За умов коректного застосування на певних наукових засадах, вона дозволяє

поглибити уявлення про різні життєві цикли (дитинство, юність тощо) та сфери життєвого досвіду (родина, кар'єра, громадська діяльність і т. ін.) [6]. Це ж стосується психобіографії – методу розробленого у межах фрейдизму. Попри притаманну йому «біологізацію психічних явищ і психологізацію соціальних», він дозволяє на основі конкретних методик вивчати, осмислювати особу на різних стадіях розвитку під кутом впливів «психологічно значущих подій», що мали місце в дитинстві [4].

Насамкінець зупинимося на визначених О. Валецьким методологічно продуктивних універсальних засадах біографічної реконструкції, яку він трактував у доволі широкому значенні: як комплекс методологічних підходів, установок, категорійний інструментарій, схеми пояснення, норми зображення, що у своїй сукупності дозволяють, орієнтуючись на певні наукові традиції достовірності знання, відтворювати особисту індивідуальність персоналії феномен її життєдіяльності [1, с. 40].

У сучасній українській історіографії чимало уваги приділяється біографістиці та просопографії – спеціальним історичним дисциплінам, які суттєво розширюють можливості всебічної реконструкції історичного процесу взагалі та ролі у ньому конкретної людини зокрема. Якщо біографістика зосереджується на висвітленні у хронологічній послідовності життєвого шляху особи, не акцентуючи на суспільних чинниках, що впливали на особливості цього шляху, то просопографія наголошує на соціальних аспектах становлення та розвитку особистості і включає в себе такі компоненти, як походження особи, її генеалогічне коріння, родинне і суспільне оточення, освіту, службову кар'єру, участь в суспільно-політичному й громадському житті і навіть такі характеристики, як вдача, темперамент, внутрішній світ, захоплення, особисто-інтимне життя [5, с. 427–428].

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Валецький А. Л. Енциклопедія Сучасної України. Т.4. Вып. 683.
2. Кучківська С.А. Біографічна стратегія соціально-педагогічного дослідження. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua>
3. Логинова Н.А. Биографический метод в свете идей Б.Г. Ананьева // Вопросы психологии: издается с 1955 года / ред. А.М. Матюшкин, А.В. Брушлинский. 1986. №5 сентябрь-октябрь 1986. С. 104-113.
4. Мошков Г.Ю. Біографічний метод в психології та соціології. Том 12, № 2. 2015. Мошкова Г.Ю. Биографический метод и проблема психологии личности ученого // Вопросы психологии. 1994. № 2. С. 131–141.
5. Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. Войцехівська [та ін.]. – Київ: Либідь, 2008. – 520 с.
6. Ядов В.А. Социологическое исследование: Методология, программа, методы. М.: Наука, 1987. 245 с.

Эльза Салахова
(Ташкент, Узбекистан)

ВНЕДРЕНИЕ КРЕДИТНОЙ СИСТЕМЫ ОБУЧЕНИЯ В ВУЗЕ И ЕЁ ОСОБЕННОСТИ

Данная статья посвящена внедрению кредитной системы в одном из технических вузов республики. В ней рассматриваются особенности данной системы обучения, а также её дифференциация от традиционного метода обучения.

Ключевые слова: кредитная система обучения, традиционный метод, образование, семестр, студент, преподаватель.

The article is devoted to the implementation of credit system education in one of the universities of our country. The article considers the peculiarities of this system of learning and also the differences between the credit system and traditional method of education

Key words: credit system of education, traditional method, education, semester, student, teacher.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>